הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עה

לְכַסּוֹת (הגהות אלפסי החדשים): **ג** (טז) [ד]יֵשׁ לְזַהֵר מִשְׁמִיעַת קוֹל (ט) (יז) זָמָר אִשָּׁה בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע. הַגָּה: וַאֲפִלּוּ בְּאִשְׁתּוֹ, אֲבָל קוֹל (יח) הָרְגִיל בּוֹ אֵינוֹ עֶרְוָה (בית יוסף (שם) בשם אהל מועד (לרך ה נמיב ה) והגהות מיימוני (שם)): **ד** [ה]אָסוּר לִקְרוֹת (יט) בְּנֶגֶד עֶרְוָה, אֲפִלּוּ (כ) שֶׁל עוֹבֵד גִּלּוּלִים. וְכֵן בְּנֶגֶד (כא) עֲרָוָה קְטַנָּה. (כב) וְיֵשׁ מַתִּירִין נֶגֶד עֲרָוָה קְטַנָּה כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ רָאוּי (י) (כג) לְבִיאָה (רבנו ירוחם (נתיב ו ח"ב) והרא"ש פרק מי שמתו (סי' נב) ומהר"א מפראג), (כד) וְכֵן עִקָּר (עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רס"ה (ס"ח)): **ה** [ו]עֶרְוָה (כה) בַּעֲשָׂשִׁית וְרוֹאֶה אוֹתָהּ דֶּרֶךְ דְּפְנוּתָיְהָ, (כו) אָסוּר לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּהּ, דִּכְתִיב (דכריס כג טו) 'וְלֹא יִרְאֶה בָךְ עֶרְוַת דָּבָר', וְהָא מִתְחַזְיָא: **ו** [ז]הָיְתָה (כז) עֶרְוָה (כח) וְהֶחֱזִיר פָּנָיו (יט) [יא] מְמֻנֶּה (כט) אוֹ שֶׁעֲצַם

בַּאֵר הֵיטֵב

ג (ט) זָמָר אִשָּׁה. אֲפִלּוּ פְּנוּיָה. וּבְאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן כ"א (ס"א) מַשְׁמַע דְּקוֹל זָמָר אֵשֶׁת אִישׁ לְעוֹלָם אָסוּר לִשְׁמֹעַ, אֲבָל קוֹל דִּבּוּרָהּ שָׁרֵי. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּבְכ"ח (סק"ב) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגב"י): **ד** (י) לִבְיאָה. הַיְינוּ בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יָאוּת הַמּוֹהֵל בְּעֶרְוָה בִּשְׁעַת בְּרָכָה. וְקָטָן בְּעַצְמוֹ יוּכַל לִקְרוֹת אֲפִלּוּ הוּא עֶרֶם. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): **ו** (יא) מְמֻנֶּה וְכוּ'. ב"ח (ס"ג) פָּסַק דְּזֹקֶא הַחֲזָרַת פָּנִים מֵהֶנִּי, אֲבָל עֶצְמַיִם לְזַהֵר אַף עַל גַּב דְּמִפְסִיק הָאֲבָנִט, שֶׁלְּבוֹ רוֹאֶה עֶרְוָתוֹ דֶּרֶךְ חֲתוּךְ הַמִּכְנָסַיִם, וְלֹא דְּמֵי לְמִחְבַּק גּוּפוֹ בִּזְרוֹעוֹתָיו דְּכָר שֶׁבְּגִבְהּ (אפשר שצריך

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בָּזֶה, וּבְשו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֶבֶן הָעֵזֶר בְּסוֹפוֹ:

ו (יא) **מְמֻנֶּה.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן א' (ס"י) לְעִנְיַן עֶרֶם לֹא יִשְׁחֹט מִפְּנֵי הַבְּרָכָה, וְהַפּוֹסְקִים כָּתְבוּ שָׁם דְּאֲפִלּוּ הֶפְיכַת פָּנִים לֹא מְהָנֵי לְאַחֵר שֶׁיְּבָרֵךְ וְיִכַּוֵּן לְהוֹצִיאוֹ, כֵּיוָן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְצֵאת בִּבְרָכָתוֹ וְשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, וְאִם כֵּן אָסוּר לְעֶרֶם לְכַוֵּן שֶׁאֵז תִּהְיֶה שְׁמִיעָתוֹ כְּדִבּוּר וְהַדִּבּוּר אָסוּר. וְעַיֵּן שָׁם בְּתֹכֶאוֹת שׁוּר סְעִיף קָטָן ס"ט וְיִתְקָאֵר בְּסִימָן פ"ה אִם יְרָצֶה ה'. וְעַיֵּן שָׁם בְּתֹכֶאוֹת שׁוּר סְעִיף קָטָן ע' שֶׁאֲפִלּוּ הוֹלֵךְ בְּמִכְנָסַיִם תַּחַת כֻּתָּנְתּוֹ יֵשׁ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קְרֵי נְכְרִית לְהַשְׁעָר שְׁנָחְתַּךְ וְאֵינוֹ דָּבוּק לִבְשָׂרָהּ, וּסְבִירָא לֵיהּ א]דְּעַל זֶה לֹא אָמְרוּ חֲזַ"ל שֵׂעָר בָּאִשָּׁה עֶרְוָה, וְגַם מֵתָר לְגַלּוֹתָהּ וְאֵין בָּהּ מִשּׁוּם פְּרִיעַת רֹאשׁ. (כמ) וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְאוֹמְרִים דְּאַף בְּפָאָה נָכְרִית שַׂיָּךְ שֵׂעָר בָּאִשָּׁה עֶרְוָה וְאָסוּר פְּרִיעַת רֹאשׁ. וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ה) דְּבִמְדִינוֹת שֶׁיּוֹצְאִין הַנָּשִׁים בְּפָאָה נָכְרִית מְגֻלֶּה יֵשׁ לָהֶם לִסְמֹךְ עַל הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִשְּׁמַע מִנֵּיהּ שָׁם דַּאֲפִלּוּ שֵׂעָר שֶׁל עַצְמָהּ שֶׁנִּתְּחַךְ וְאַחַר כָּךְ חִבְּרָה לִרְאשָׁהּ גַּם כֵּן יֵשׁ לְהָקֵל, וּבְטָפֵר מָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"ג) הֶחְמִיר בָּזֶה עַיֵּן שָׁם, וְכָתַב עוֹד שָׁם דְּאִם אֵין מִנְהָג הַמָּקוֹם שֶׁיֵּלְכוּ הַנָּשִׁים בְּפָאָה נָכְרִית, בְּרַבְּדֵי הַדִּין עִם הַמַּחְמִירִין בָּזֶה מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן, עַיֵּן שָׁם: **ג** (טז) **יֵשׁ לְזַהֵר וְכוּ'.** וּבְדִיעֲבַד אִם קָרָא, חוֹזֵר וְקוֹרֵא בְּלֹא הַבָּרָכוֹת. עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"ו): **(יז) זָמָר אִשָּׁה.** אֲפִלּוּ פְּנוּיָה. (כנ) אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע שָׁרֵי, (כנ) אַף שֶׁלֹּא יְכַוֵּן לַהֲנוֹת מִזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי הִרְהוּר. וְזָמָר אֵשֶׁת אִישׁ וְכֵן כָּל הָעֲרָיוֹת, לְעוֹלָם אָסוּר לִשְׁמֹעַ, (כד) וְכֵן פְּנוּיָה שֶׁהִיא נִדָּה מִכְּלַל עֲרָיוֹת הִיא, (כה) וּבְתוֹלוֹת דִּידָן כֻּלָּם בְּחֶזְקַת נִדּוֹת הֵן מִשֶּׁיִּגְיְעוּ לָהֶן זְמַן וָסֶת. וְקוֹל זָמָר פְּנוּיָה נָכְרִית הִיא גַּם כֵּן בִּכְלַל עֶרְוָה (כו) וְאָסוּר לִשְׁמֹעַ, בֵּין כֹּהֵן וּבֵין יִשְׂרָאֵל. וּמִכָּל מָקוֹם (כז) אִם הוּא בַּדֶּרֶךְ בֵּין הָעַכּוּ"ם אוֹ בָּעִיר וְהוּא אָנוּס שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִמְחוֹת, כֵּיוָן דְּלֹא מְצִינוּ דְּמִקְרֵי עֶרְוָה מִדְּאוֹרַיְיתָא, מֵתָר לִקְרוֹת וּלְבָרֵךְ, דְּאִם לֹא כֵּן כֵּיוָן שֶׁאָנוּ שְׁרוּיִין בֵּין הָעַכּוּ"ם נִתְבַּטֵּל מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (תהלים קיט קכו) 'עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ', (כח) אַף יִתְאַמֵּץ לִבּוֹ לְכַוֵּן לְהַקְדָּשָׁה שֶׁהוּא עוֹסֵק וְלֹא יִתֵּן לִבּוֹ לְקוֹל הַזָּמָר: **(יח) הָרְגִיל בּוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, כֵּיוָן שֶׁרָגִיל בּוֹ לֹא יָבֹא לִידֵי הִרְהוּר, (כט) וַאֲפִלּוּ מֵאֵשֶׁת אִישׁ, וַאֲפִלּוּ הָכִי (ל) אָסוּר לְכַוֵּן לַהֲנוֹת מִדְּבוּרָהּ, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ בִּבְנֶגְדָּהּ אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל לַהֲנוֹת: **ד** (יט) **כְּנֶגֶד עֶרְוָה.** דִּכְתִיב (דברים כג טו) 'כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ וְהָיָה מַחֲנֶךָ קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר' וְגוֹ', (לא) מִכָּאן לָמְדוּ חֲכָמִים שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשֵּׁם אֱלֹקֵינוּ מִתְהַלֵּךְ עִמָּנוּ, דְּהַיְינוּ כְּשֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה (לב) אוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה, צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִרְאֶה ה' בְּנוּ עֶרְוַת דָּבָר, דְּהַיְינוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר עֶרְוָה כְּנֶגֶד פָּנָיו שֶׁל אָדָם הַקּוֹרֵא אוֹ הַמִּתְפַּלֵּל כְּמִלְּא עֵינָיו, כִּדְמוֹכָח בְּסִימָן ע"ט סָעִיף (ב') [א'], וְכֵן שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֵז עֶרֶם שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְרָאֶה עֶרְוָה שֶׁלּוֹ כְּלוּל גַּם כֵּן בְּמַקְרָא הַזֶּה: **(כ) שֶׁל עַכּוּ"ם.** אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם 'כִּשַּׁר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם' (יחזקאל כג כ), אֵימָא כִּבְהֵמָה בְּעֶלְמָא דְּמֵי, קָא מַשְׁמַע לָן: **(כא) עֶרְוַת קָטָן.** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה אסור לקרות) דְּלֹא חָשַׁשׁ לְדַעַת הַמַּחְמִירִין רַק לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אִם קָרָא, אֵין חוֹזֵר וְקוֹרֵא: **(כב) וְיֵשׁ מַתִּירִין.** הַיְינוּ בְּקָטָן עַד בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים, וְנֶגֶד עֶרְוַת אִישׁ הוּא מֵתָר רַק עַד שֶׁיִּגְיַע לְחִנּוּךְ. וְעַיֵּן בְּמֶגֶן אַבְרָהָם (סק"ז), וְעַיֵּן סִימָן שמ"ג (ס"א): **(כג) לִבְיאָה.** הַיְינוּ בְּקָטָן עַד בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וּבְקִטָּנָה עַד בַּת שֵׁשׁ שָׁנִים: **(כד) וְכֵן עִקָּר.** כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יֵאָחז הַמּוֹהֵל הָעֶרְוָה בְּיָדוֹ בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ו) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל מִקִּלִּין, וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ח) כָּתַב דְּעַכְשָׁו שָׁאנֵי בְּקִיאִין כָּל כָּךְ, יֵשׁ לְחוּשׁ לְסָכָנָה וְיֵשׁ לְתִפֹּס בְּיָדוֹ, וְגַם הַגְּרַ"א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רס"ה (ס"ק לח) פָּסַק [ב]דְּאִסּוּר לַעֲשׂוֹת כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם: **ה** (כה) **בַּעֲשָׂשִׁית.** הִיא שֵׁל זְכוּכִית אוֹ בֶּגֶד דַּק הַמַּנְהִיר עַד שְׁנִרְאֵית הָעֶרְוָה, אוֹ טֶפַח מִבְּשַׂר הָאִשָּׁה בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּהּ לִהְיוֹת מְכֻסֶּה שֶׁגַּם זֶה הוּא נִקְרָא עֶרְוָה וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א'. וַעֲצָמַיִם עֲיָנִים שְׁרֵי בְּכָל זֶה לְבַדֵּי עַלְמָא, כֵּיוָן שֶׁהָעֶרְוָה עַל כָּל פָּנִים מְכֻסָּה [חַיֵּי אָדָם (שם ס"ג) וּכְן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משו"ז סק"ב) לְעִנְיַן עֲשָׂשִׁית]: **(כו) אָסוּר לִקְרוֹת.** וַאֲפִלּוּ הִיא (לג) בְּבַיִת אַחֵר וְרוֹאֶה אוֹתָהּ דֶּרֶךְ עֲשָׂשִׁית שֶׁבְּהַחַלּוֹן, לְפִי שֶׁבְּרִאְיָה תְּלוּיָה הַפָּתוּחַ, (לד) וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד צָרִיךְ לַחֲזוֹר וְלִקְרוֹת: **ו** (כז) **עֶרְוָה כְּנֶגְדּוֹ.** עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דִּבְהוּא עַצְמוֹ עֶרֶם אֲפָשָׁר דְּגַם לְדַעַת הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ לֹא מְהָנֵי כָּל אֵלּוּ הָעֲצוּת: **(כח) וְהֶחֱזִיר פָּנָיו.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (לה) אֲפִלּוּ הַחֲזָרַת פָּנִים לְבַד בְּלֹא גּוּפוֹ, דְּלֹא גָּרַע מֵעֲצִימַת עֵינַיִם דְּשָׁרֵי לְדִידֵיהּ. וְעַיֵּן בְּסָמוּךְ: **(כט) אוֹ שֶׁעֲצַם וְכוּ'.** (לו) וְהָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּכָל אֵלּוּ הָעֲצוּת לְבַד מֵהַחֲזָרַת פָּנִים לֹא מְהָנֵי, דְּלֹא כְּתִיב 'וְלֹא תִרְאֶה' אֶלָּא 'וְלֹא יִרְאֶה', רְצוֹנוֹ לוֹמַר לֹא יִרְאֶה הֵרוֹאֶה. וַאֲפִלּוּ הַחֲזָרַת פָּנִים שֶׁהַתַּר הוּא (לז) רַק דְּזֹקֶא אִם הֶחֱזִיר כָּל גּוּפוֹ וְעוֹמֵד בְּצַד אַחֵר דְּנַעֲשֵׂית הָעֶרְוָה מִצִּדּוֹ, אֲבָל אִם הֶחֱזִיר פָּנָיו לְבַד, לֹא מְהָנֵי. וְאִם כֵּן

בֵּאוּר הַלָּכָה

וְדַע, דְּעִנְיַן זֶה לֹא שִׁיךְ כְּלָל לְהַדִּין דְּשַׂעַר בְּאִשָּׁה עֶרְוָה הָאָמוּר בְּסָעִיף זֶה, וַאֲפִלּוּ בְּבֵיתָהּ וּבְחַדְרָהּ אָסוּר לְכַלַּי עִלְמָא לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּהּ, הוֹאִיל וְדַרְכָּן לְכַסּוֹת בְּשׂוּק אֵית בָּהּ מִשּׁוּם הַרְהוּרָא וְהָוֵי עֶרְוָה, כֵּן פָּשׁוּט לְהַמְעַיְן, וְכֵן כָּתַב הַיְיד אֶפְרַיִם. **אוּלָם אֲפִלּוּ עִקַּר הַדִּין לְעִנְיַן גִּלּוּי שַׂעַר שֶׁהֲבִיא בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת לֹא בְּרִירָא,** דְּהִנֵּה הַסְּמַ"ג (עשין מח) כָּתַב בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (כתובות פ"ז ה"י) לְאִסּוּר, וְכֵן דַּעַת הַטּוּר שָׁם, וְהַבַּ"ח (ס"ג) כָּתַב שָׁם שֶׁכֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם וּמְפֹרָשׁ גַּם הַשַּׁ"ס שֶׁלָּנוּ כֵּן שֶׁבְּגִלּוּי מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּחַדְרָהּ אָסוּר, **וּבְעַל הַבַּיִת שְׁמוּאֵל** (אהע"ז) בְּסִימָן קט"ו (סק"ט) **כָּתַב דִּלְפִי מִנְהָגֵנוּ הָרַי דַּת יְהוּדִית בְּגִלּוּי מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּחַדְרָהּ וְחַדְרָהּ, וַאֲפִלּוּ אִי תֵּימָא שְׁלֹא תֵּצֵא עֲבוּר זֶה בְּלִי כְּתֻבָּה עַל כָּל פָּנִים אִסּוּרָא אִיכָּא, וְכֵן כָּתַב בִּתְשׁוּבַת חֵתָם סוֹפֵר** סִימָן ל"ו דְּכֵיוָן דִּכְבָר קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן אֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁמְּמֻנִּים שְׁנָפוֹצִים יִשְׂרָאֵל לֵאֵסֹר בָּזֶה, אִם כֵּן הָוֵי דִּין גְּמוּר שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶן כְּהַךְ דַּיְעָה הָאוֹסֶרֶת, **וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמֶּגֶן אַבְרָהָם** סִימָן תקנ"א סָעִיף קָטָן ד', וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בָּזֶה וְכָתַב לְבַסּוֹף **דִּכְאַרְצוֹתֵינוּ שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג עַל פִּי הַהֶתֵּר, אִסּוּר גָּמוּר הוּא** וְיֵשׁ לְחוּשׁ לְרִבְיצַת הָאֵלָה הָאָמוּר בְּזֹהַר [וּמוּבָא בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יד)], וּמִי שֶׁחָפֵץ בְּבִרְכָה יִרְחִיק מִמֶּנּוּ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וְכָל זֶה לְעִנְיַן חֲצֵרָהּ וְחַדְרָהּ, אֲבָל בְּלֵילֵךְ בְּשׁוּק וְחָצֵר שֶׁל רַבִּים, לְכַלַּי עֶלְמָא אַף אִם תֵּלֵךְ בְּמִטְפַּחַת לְבַד לְכַסּוֹת שְׂעָרָהּ מִקְּרֵי עוֹבֶרֶת עַל דַּת יְהוּדִית עַד שֶׁתֵּלֵךְ בְּרִדִיד מִלְּמַעְלָה מִכָּל הַנָּשִׁים,** כֵּן מְבֹאָר שָׁם בְּסִימָן קט"ו (ס"ד). **וְדַע עוֹד, דְּהַנָּשִׁים שֶׁהֲרְגִלוּ לֵילֵךְ בְּשַׂעֲרוֹת רֹאשָׁן, מַה מְּאֹד צְרִיכָה הָאִשָּׁה הָעוֹמֶדֶת עַל הַטְּבִילָה לְהַשְׁגִּיחַ הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִצְאוּ מִשַּׂעֲרוֹתֶיהָ לְחוּץ וַאֲפִלּוּ מִשַּׂעֲרָה אַחַת,** דְּאִי לָאו הָכֵי תִּשָּׁאֵר נִדָּה גְּמוּרָה וְחַיָּב עָלֶיהָ כָּרֵת, **וְאִם הִיא טוֹבֶלֶת בְּלֵיל שַׁבָּת קֹדֶשׁ שְׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְטַלְטֵל אֶת הַנֵּר וּלְהַשְׁגִּיחַ הֵיטֵב בָּזֶה, תִּבְרַח עַל רֹאשָׁהּ בְּדָבָר דַּק** (שקורין טוב) **שֶׁהוּא מָלֵא חֲלָלִים כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ הַמַּיִם בָּהֶם וְלֹא יִהְיֶה חֲצִיצָה,** וְאַף שֶׁהוּא דָּבָר פָּשׁוּט מְאֹד לְכָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ דִּת וְדִין [עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ"ח סָעִיף מ'], מִכָּל מָקוֹם מִפְּנֵי חֹמֶר הָעִנְיָן שֶׁהוּא נוֹגֵעַ לְאִסּוּר כָּרֵת לֹא מָנַעְתִּי אֶת עַצְמִי מֵלְהוֹדִיעַ זֶה פֹּה:

ד מְרְדְּכַי (שם) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ הָאִי וְאִשְׁתּוֹ פּוֹסְקִים. ה שם בַּגְּמָרָא כ"ה (ע"ב). ו שם. ז רַמְבַּ"ם (פ"ג ה"י"ז).

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן כתב בשו"ע הרב (שם): ופאה נכרית אפילו דרכה לכסותה מותר לקרות כנגדה וגם מותר לגלותה ואין בה משום יוצאה וראשה פרועה. **ב]** בשו"ע הרב (ס"ז) כתב שהעיקר כהמתירין לקרוא כנגד ערות קטן עד שיהיה בן ט' שנים ויום אחד, ולכן אי"צ לכסות ערות הקטן בשעת ברכת המילה, ויש מי שאומר שמכל מקום לא יאחוז המוהל הערוה בידו בשעת ברכה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוֹז וְהֶדֶר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עה עו

עֵינָיו אוֹ שֶׁהוּא בַּלַּיְלָה אוֹ שֶׁהוּא סוּמָא, מֻתָּר לִקְרוֹת, (ל) דִּבְרֵאיָה תְּלָה רַחֲמָנָא וְהָא לֹא חָזֵי לָהּ:

עו לְהַזְהִיר מְצוֹאָה בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע. ובו ח׳ סְעִיפִים:

א א צוֹאָה (ﻫ) (א) **בַּעֲשָׁשִׁית** מֻתָּר (ב) לִקְרוֹת (ג) **כְּנָגְדָּהּ**, אַף עַל פִּי שֶׁרוֹאֶה אוֹתָהּ דֶּרֶךְ דָּפְנוֹתֶיהָ, מִשּׁוּם **דְּבְכִסּוּי תָּלָה רַחֲמָנָא, דִּכְתִיב** (דברים כג יד) 'וְכִסִּיתָ אֶת צֵאָתֶךָ', **וְהָא** מִתְכַּסְיָא: **ב** ב צוֹאָה בְּגַמָּא, מַנִּיחַ (ד) **סַנְדָּלוֹ עָלֶיהָ וְקוֹרֵא, דְּחֲשִׁיבָא כִּמְכֻסָּה, וְכֵיוָן שֶׁאֵין רֵיחַ רַע מַגִּיעַ לוֹ מֵהֶתֶר, וְהוּא** (ה) **שֶׁלֹּא יְהֵא סַנְדָּלוֹ** (ו) **נוֹגֵעַ בָּהּ:** **ג** * ג הֶעֱבִירוּ צוֹאָה (ז) **לְפָנָיו, אָסוּר לִקְרוֹת** (ג) (ח) **כְּנֶגְדָּהּ. וּפִי חֲזִיר כְּצוֹאָה עוֹבֶרֶת דְּמֵי, אֲפִלּוּ** עוֹלֶה מִן הַנָּהָר אֵין הָרְחִיצָה מוֹעֶלֶת לוֹ, (ט) **דְּהָוֵי כִּנְגָרָף שֶׁל רְעִי:** **ד** * ד הָיְתָה צוֹאָה עַל בְּשָׂרוֹ * **וּמְכָסָּה**

א בְּרָכוֹת כ״ה (ע״ב). **ב** שָׁם. **ג** שָׁם (ע״א). **ד** שָׁם לְפָרוּשׁ הָרא״ש (פ״ג סי׳ מה).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לוֹמַר בְּגוּפוֹ) וְהַפְסָקָה מְעַלְיָתָא הִיא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִבְּנֵט בְּעָלְמָא. וְעַיֵּן שָׁם הֵיכָא דְּאִפְשָׁר לֹא סַגִּי אִם מְכֻסֶּה מִמְּתָנִים וּלְמַטָּה וּלְמַעְלָה הוּא עָרֹם, מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרָכָה עַיֵּן שָׁם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּאָן בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ד יב) 'הֵכּוֹן' וְכוּ' וּפְשׁוּט:

מִסְתַּפֵּק בָּעֲרָוָה, פְּרִי חָדָשׁ. וְכֵן כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם סִימָן פ״ה סָעִיף קָטָן ב׳:

בַּאֵר הַיטֵב

עֵינַיִם אוֹ לַיְלָה אוֹ סוּמָא לֹא מֵהֲנֵי, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הוּא דַּעַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ט) וְט״ז (סק״ב) (וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק״י) בְּפִלְפּוּל אָרוּךְ מְזֻּה). וְט״ז הָעֱלָה עוֹד, דְּהַהֶּחְזֵרַת פָּנִים דְּהִתִּירוּ הוּא דַּוְקָא שֶׁהֶחְזִיר כָּל גּוּפוֹ וְעוֹמֵד לְצַד אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. וְהַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב״י) הֶעֱלָה כְּדִבְרֵי שֶׁלְּחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם. מֻתָּר לְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי תוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא

א (ﻫ) **בַּעֲשָׁשִׁית וְכוּ׳.** וְאִם מַגִּיעַ לוֹ רֵיחַ רַע, אָסוּר. לְחֶם חֲמוּדוֹת פֶּרֶק מִי שֶׁהָיוּ אוֹת קל״ב:

ג (ג) **כְּנֶגְדָּהּ.** פָּרוּשׁ, וּבְעֵינַן הָרְחָקָה מִלְּפָנָיו כְּמִלֹּא עֵינָיו וּמִלְּאַחֲרָיו אַרְבַּע אַמּוֹת. וּבֵ״ח (ס״ב)

בְּאוּר הֲלָכָה

ג * **הֶעֱבִירוּ וְכוּ׳ לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּהּ.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ח) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ אִם הֶעֱבִירוּ עַל פְּנֵי רְחִבּוֹ דְּדֵי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת, הוּא מִדִּבְרֵי הַשּׁ״ז (סק״ב). וְאַף דִּלְפִי מַה דְּכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסִימָן ע״ט סָעִיף (קטן) ב׳ דְּצָדָדִין שֶׁלְּפָנָיו הוּא כְּלִפְנָיו הָיָה נִכּוֹן לְהַחְמִיר גַּם בָּזֶה, וְכֵן כָּתַב הַלְּבוּשֵׁי שְׁרָד, מִכָּל מָקוֹם לֹא רָצִיתִי לְסָתֹם כֵּן מִשּׁוּם דְּבְצָדָדִין שֶׁלְּפָנָיו גַּם כֵּן הָאֱלִיָּה רַבָּה (סי׳ ע״ט סק״ה) מֻכָּל, וּבְפֶרֶט בְּעִנְיַן זֶה שֶׁהָרְבֵּה אַחֲרוֹנִים פּוֹסְקִין כְּהַב״ח (ס״ב) אֲפִלּוּ כְּלִפְנָיו מַמָּשׁ, עַל כֵּן נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר בְּצָדָדִין שֶׁלְּפָנָיו בָּזֶה:

ד * **הָיְתָה צוֹאָה וְכוּ׳. וְאִם בְּרָכָיו לְחוּת מִמֵּי רַגְלַיִם בְּטוּפַח עַל מְנַת לְהַטְפִּיחַ וּמְכֻסֶּה בְּבֶגֶד עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ע״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״כ):

*** וּמְכֻסֶּה בְּבֶגֶדָיו. עַיֵּן בְּקְרִי מְגַדִּים** (א״א סק״ה) **שֶׁכָּתַב דְּלֹא נִתְבָּאֵר שִׁעוּר הַבֶּגֶד הַמְכֻסֶּה אִי בְּעִינַן שִׁלְשָׁה טְפָחִים אוֹ דֵּי בִּשְׁלֹשָׁה אֶצְבָּעוֹת. וְלֹא אָבִין כְּוָנָתוֹ, דַּהֲלֹא אִיתָא בְּסָעִיף י׳ דְּצוֹאָה** (עוֹבֶרֶת) **כָּל שֶׁהוּא יָכוֹל לְבַטְּלָהּ בְּרֶגֶל, אֶלָּמָא לֹא בָּעִינַן שִׁעוּר לְהַכְפּוּתוֹ,** וּמִקְרֶא מֵלֵא הוּא (דברים כג יד) 'וְחָפַרְתָּה בָהּ וְשָׁבַתָּ וְכִסִּיתָ' וְגוֹ׳. וְלוֹמַר דְּהָכָא גָּרַע מִשּׁוּם דִּבְשָׁרוֹ מְטֻנָּף מִצּוֹאָה, זֶה אֵינוֹ, דְּאִם כֵּן מַאי מְהַנֵּי אִם הוּא כְּסוּי גָּדוֹל. וְעַיֵּן עוֹד בְּפְרִי מְגַדִּים שֶׁכָּתַב עַל מַה דְּכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ג׳ דְּאִם הָיָה עַל יָדוֹ וְכוּ׳ דְּשָׁרֵי לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּהּ, דְּדַוְקָא כְּנֶגְדָּהּ אֲבָל הוּא עַצְמוֹ לֹא, עַיֵּן שָׁם [וְהַבַּאתִי כָּל זֶה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י׳], אַף דִּמְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א (כה: ד״ה צואה) וְתַלְמִידֵי הָרַבֵּנוּ יוֹנָה (טו. ד״ה והרא״ש) שֶׁהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה היתה צואה) מִשְׁמַע דְּאַף הוּא עַצְמוֹ מֻתָּר, וְכֵן הִקְשָׁה הַלְּבוּשֵׁי שְׁרָד [וְהַקַּשְׁיָא הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִקְשָׁה וְהוֹכִיחַ דְּלִכְרַחֲשָׁךְ״א אָסוּר, יֵשׁ לְדַחוֹת]. אָמְנָם בְּאֶמֶת נִיחָא, דְּהַלֹּא בְּלָאו הָכִי יִקָּשֶׁה עַל הַמַּגֵּן אַבְרָהָם הָאִיךְ סָתַם לְדִינָא בְּהַבֵּית יוֹסֵף וְתַלְמִידֵי הָרַבֵּנוּ יוֹנָה וְהָרַשְׁבָּ״א לְהָקֵל, הֲלֹא הָרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״א) מְסַיֵּם עַל זֶה וְכֵמָה גְּאוֹנִים הוֹרוּ שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְכֵן נָכוֹן לַעֲשׂוֹת, וְהֵביא כָּל זֶה הַבַּיִת יוֹסֵף לְבַסּוֹף, אֶלָּמָא דְּהוּא מְסַכִּים לִדְבָרָיו לְהַחְמִיר לְמַעֲשֶׂה. אַךְ עַל פִּי אֱמֶת נִיחָא הַכֹּל, דְּכַוָּנַת הָרַמְבַּ״ם הוּא דְּמִדִּינָא מֻתָּר דְּאֵין עַל זֶה שֵׁם צוֹאָה, אַךְ מִכָּל מָקוֹם נָכוֹן לְהַחְמִיר כִּדְבָרֵיהֶם שֶׁלֹּא לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּיָדַיִם מְטֻנָּפוֹת כָּאֵלּוּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה, אִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים אַחַר בְּוַדַּאי מֻתָּר לִקְרוֹת נְגֶדּוֹ, וְזֶה כַּוָּנַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב נְגֶדּוֹ. וּמַה שְּׁצַיֵּן עַל זֶה תַּלְמִידֵי הָרַבֵּנוּ יוֹנָה וְהָרַשְׁבָּ״א, הַיְינוּ דְּהֵם הִסְכִּימוּ עַל זֶה בְּפֵרוּשׁ שֶׁאֵין [הַיְינוּ הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל וְכַדּוֹמֶה שֶׁהוּבָא בְּהָרא״ש] שֶׁהוּבָא בְּהָרַמְבַּ״ם שֶׁפְּסְקוּ לְאִסּוּר כְּרֵב חִסְדָּא, אִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים אַחַר מֻתָּר לִקְרוֹת

דין ז׳:

ב (ד) **סַנְדָּלוֹ.** לְאוֹ דַּוְקָא סַנְדָּל, הוּא הַדִּין בְּאִיזֶה דָּבָר שֶׁמְּכַסֶּה מִהֲנֵי, וְנָקֵט סַנְדָּל (ה) דְּלֹא תֵּימָא דְּבָטִיל לְגַבֵּי גּוּפוֹ וְהָוֵי כְּמוֹ שֶׁמְּכַסֶּה אוֹתָהּ בְּרַגְלוֹ יְחֵפָה (ו) דְּבְוַדַּאי אֵין גּוּפוֹ חָשׁוּב כְּסוּי קָא מַשְׁמַע לָן: (ה) **שֶׁלֹּא יְהֵא וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם אֵין הַצוֹאָה מִתְפַּשֶּׁטֶת עַל צְדָדֵי הַסַּנְדָּל מִבַּחוּץ וְאֵינוֹ נִרְאֶה. וְאַף עַל גַּב דְּבַעֲשָׁשִׁית אֲפִלּוּ נוֹגֵעַ וּדְבוּקָה בָּהּ שָׁרֵי מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה מִבַּחוּץ, סַנְדָּלוֹ גָּרַע טְפֵי, מִפְּנֵי שֶׁעָתָּה הוּא מַלְבּוּשׁ שָׁלוֹ, עַל כֵּן (ז) אִם חָלַצוֹ וְכָפָה בּוֹ שָׁרֵי: (ו) **נוֹגֵעַ.** עַיֵּן בְּעוֹלַת תָּמִיד (סק״ג) וּפְרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״א) שֶׁמְּצַדְּדִים לוֹמַר דְּאִם אַחַר שֶׁקָּרָא קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ מָצָא צוֹאָה דְּבוּקָה בְּסַנְדָּלוֹ מִתַּחְתִּיתוֹ, חוֹזֵר וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא בִּרְכוֹתֶיהָ, עַיֵּן שָׁם הַשָּׁעַם. וְאִם נִתְפַּשֵּׁט הַצוֹאָה גַּם בְּצִדְדֵי הַסַּנְדָּל מִבַּחוּץ, עַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף קָטָן ל׳ מַה שֶּׁנִּכְתֹּב שָׁם: **ג** (ז) **לְפָנָיו.** וְהוּא הַדִּין אִם הָיְתָה שָׁטָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם: (ח) **כְּנֶגְדָּהּ.** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה העבירו) דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין צוֹאָה קְרוּעָה לְעוֹבֶרֶת, עַל כֵּן א[1]גַּם בָּזֶה בְּעֵינַן הָרְחָקָה מִלְּפָנָיו כְּמִלֹּא עֵינָיו וּמִלְּאַחֲרָיו אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הֶרְיחַ, וְכֵן הָעֱלָה הַשַּׁ״ז (סק״ב) וְהַפְּרִי חָדָשׁ, אַף אִם הֶעֱבִירוּ צוֹאָה מִלְּפָנָיו עַל פְּנֵי רְחִבּוֹ אֲז דֵּי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת, דְּהֵינוּ קֹדֶם שֶׁמַּגִּיעַ לְאַרְבַּע אַמּוֹתָיו אוֹ אַחַר שֶׁנִּתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁרֵי, כֵּיוָן שֶׁהוּא אֲז מִצִּדּוֹ וְאָמְרִינַן בְּסִימָן ע״ט (ס״א) דְּמִצִּדּוֹ הָוֵי כְּמוֹ לְאַחֲרָיו דְּסַגִּי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הֶרְיחַ, [דְּעַד מָקוֹם שֶׁכָּלָה הֶרְיחַ הוּא כְּמוֹ צוֹאָה מַמָּשׁ, כֵּיוָן דְּרֵיחַ רַע שַׁיָּשׁ לוֹ עֵקֶר הוּא וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ע״ט (ס״א)]. וְהֶבֵּ״ח (ס״ב) וְהָאֱלִיָּה רַבָּה (סק״ד) פָּסְקוּ דְּכֵיוָן דְּצוֹאָה עוֹבֶרֶת הִיא וְאֵינָהּ עוֹמֶדֶת בְּמָקוֹם אֶחָד, סַגִּי בְּהַרְחָקַת אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הֶרְיחַ אֲפִלּוּ מִלְּפָנָיו. וְיֵשׁ לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה. וּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד אִם כְּבָר קָרָא וְהִתְפַּלֵּל וְהָיְתָה הַצוֹאָה עוֹבֶרֶת לְפָנָיו חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת, עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״ב) שֶׁכָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּכְבָר כָּתַבְנוּ כָּל הֵיכָא דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא חוֹזֵר וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא בְּרָכוֹתֶיהָ, וּבִתְפִלָּה אֵינוֹ חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל. עַיֵּן שָׁם עוֹד: (ט) **דְּהָוֵי כִּנְגָרָף.** וְאִם הַחֲלוֹן פְּתוּחַ וַחֲזִיר עוֹבֵר אִם מֻתָּר לִקְרוֹת, עַיֵּן בְּסִימָן ע״ט סָעִיף ב׳ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אותה) וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק טו) מַה שֶּׁנִּכְתֹּב שָׁם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ﻫ) מִסִּימָן ע״ד: (ג) הָרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״ד) וּלְקַמָּן סִימָן פ״ה (ס״ב): (ג) אַחֲרוֹנִים: (ד) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א): **ב** (ה) הָרא״ש (פ״ג סי׳ נא): (ו) מֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א). וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (ז) פְּרִי חָדָשׁ:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״ג) פסק שבצואה עוברת צריך להפסיק קריאתו ותפילתו עד שתעבור מלפניו כמלוא עיניו, כמו בצואה מונחת [ולא הזכיר דעת המקילים כלל].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah